

## El llenguatge Mal a l'esquena

**E**ls diversos comentaris que hem dedicat a les locucions verbals formades amb el fer que exigeixen un complement directe i a les que l'exigeixen indirecte, que cal introduir —que és el que ens importa— sense cap preposició o bé per mitjà de la preposició a, no resolen si cal escriure Em fa mal el fetge o Em fa mal al fetge. Dit d'una manera més àmplia, que afecta tant el llenguatge oral com l'escrit, si cal dir Em fa mal l'esquena o bé Em fa mal a l'esquena. No ho resolen i amb raó, perquè en aquest cas es tracta no solament de complements que no són de designació personal sinó, com veurem, de membres de l'oració que no són ni complements d'objecte.

Al nostre entendre tant es pot dir —tan correcte és— Em fa mal el fetge com Em fa mal al fetge, Em fa mal l'esquena com Em fa mal a l'esquena. Es tracta de dues formulacions gramaticals diferents que expressen, de fet, una mateixa idea o, si es vol, que convenen igualment a una mateixa situació real. Em fa mal el fetge vol dir El fetge em fa mal. Es a dir, el fetge és el subjecte de l'oració, tant si va situat davant el verb com darrera, i és lògic, doncs, que encara que vagi darrera sigui introduït sense cap preposició. Es una oració amb què hom respon a la pregunta Què et fa mal? En canvi, Em fa mal al fetge (o a l'esquena), el mateix grup nominal el fetge, precedit per una preposició locativa, és un complement circumstancial, que indica el lloc on un sent dolor. Correspon a la pregunta On et fa mal? Així com podem respondre a aquesta pregunta dient Em fa mal aquí, ho podem fer amb oracions com Em fa mal al fetge (a l'estómac, a l'esquena, etc). Quin seria, aleshores, el subjecte de fer mal? Es tracta, simplement, d'un ús impersonal d'aquesta locució, equiparable a fer mal temps, fer bo, fer vent, fer temps (en frases com Fa temps que no ens veiem), etc. Comparem, d'altra banda, Em fa mal a l'esquena amb Tinc mal a l'esquena.

En el llenguatge usual alternen les dues solucions. L'elecció depèn d'una interpretació subjectiva: de si hom vol indicar allò que li fa mal o bé on li fa mal. Essent totes dues solucions correctes, només el context —per exemple, com a resposta a una pregunta— pot obligar a donar preferència a una de les dues.

Albert Jané